

Az egyik jeles mondat

Az asznapi szentencia egy Mikszáth idézet volt: *"Az emberek azért boldogtalanok, mert nem tudják, hogy boldogok."* Már nem emlékszem, hol olvastam, talán a jeles mondatok közt, talán máshol. Ezen morfondíroztam, miközben ittam a hajnali kávémat, és az esőkabátot szijaztam föl a bicikli csomagtartójára.

Indultam horgászni.

Sötét volt még, amikor kiértem a tóhoz, az orromig se láttam. Ezek mindig izgalmas pillanatok. Sikerül-e egy aprócska zseblámpa fénye mellett kibogozni az összegubancolódott damilt, feltűzni a csalit és ami a legfontosabb, a horgot a vízbe dobni? ... Tehát nem egy fa tetejére vagy a bokorba, hanem a vízbe, lehetőleg minél messzebb a parttól. Szerencsétlennek, mitöbb, szánalmasnak minősíthető kísérlet abban az esetben is, amennyiben a két zsinór keresztezi egymást, vagyis méretes potyka helyett egyik bottal a másikat fogom ki... Ám a sors ma kegyes volt hozzám, nem történt semmi malőr. Végre megint horgásztam.

Tudtam, hogy nem egykönnyen szabadulok majd ettől a mondattól. Ez a mai napra rendelt fixa idea. Amit az ember a fejébe vesz, így kora reggel, attól már nehezen menekszik, legyen az egy verssor, vagy dallam, akármi. Aztán időnként ilyeneket mormog maga elé: *"Az éjjel hazafelé mentem, éreztem bársony nesz inog..."* vagy önfeledten füttyüli a *Don't cry for me Argentínát* az *Evitából*, esetleg a *Portici* néma nyitányát.

Szóval az emberek azért boldogtalanok, mert nem tudják, hogy boldogok... Hm.

Jó lesz ez a mondat erre a napra, az ilyen jellegű alapkérdések megvitatása horgászat közben gyakorlatilag nélkülözhetetlen. Mert, ugye, vagy fontos, szakmai dolgok kerülnek az érdeklődés középpontjába (lecsúszott-e a kapásjelző, milyen hibákat követhetünk el csalizás közben, kinnek van a környéken fényképezőgépe, ha majd a nagy hallal, ugye?...); avagy pedig a még fontosabb, bár kevésbé szakmaiak (lenni vagy nem lenni, to be or not to be, a boldogság, mint olyan, hogyan barkácsoljunk otthon könnyen és egyszerűen hordozható, környezetbarát perpetuum mobilét; Beethoven X. szimfóniájának Fináléja stb.).

Fogadjuk meg egy néhai nagy és bölcs tanító – ma már nem tartjuk olyan nagynak és bölcsnek –, javaslatát és először is tisztázzuk a fogalmakat! Boldogság-ügyben *Erasmussal*

értek egyet, aki azt írja a *Balgák bölcsességében*, hogy a boldogság a fent nevezettek szigeten született. Nagy mesterem ezt még azzal egészítette ki, hogy a boldogsághoz kell egyfajta – fogalmazzunk eufemisztikusan! – egyszerűség. A Kék Madár kergetőinek szigorúan tilos a tények beható tanulmányozása, hírműsorok nézése és hallgatása, napilapok olvasása, árcédulákkal, adóívekkel való szembesülés, ellenben kívánatos a hermetikusan elzárkózás, illetve az elefántcsonttorony... Végül is arra a következtetésre jutottam, hogy nem szeretnék boldogtalan lenni.

Néhány napja láttam a televízióban egy dokumentumfilmet néhány kollégáról, közelebről a Niger halászáiról. Az ő kedvencük a comboro, vagyis a törpeharcsa. Ezeket felfűstölik, megszáritják aztán eladják a piacon. Ez az egyetlen jövedelemforrásuk. Étrendjük meglehetősen sematikus: halat esznek rizzsel. Mindennap. Életük nagy részét kint töltik a vízen saját maguk eszkábálta csónakjukban. Távol a nagyvárosoktól, mikrohullámú sütőtől, távkapcsolóktól... és mégis, az egyik kérdésre azt válaszolta valamelyikük: "Boldog vagyok." Most is azon gondolkodom, kitől hallottam ezt a mondatot utoljára.

A fixa ideát tovább boncolgatván be kell látnunk, hogy ez bizony egy paradoxon, ami megnehezíti a helyzetet. Hiába írja *Dürrenmatt* a *Fizikusok* nevezetes 21 pontjában, hogy a paradoxonban a valóság tükröződik, az európai kultúra, amely időnként túlzottan racionális és nem hatja át úgy a misztika, az irracionális, mint másokét, ezzel nem tud igazán mit kezdeni. A mi eszményünk a 2x2 józansága. Szétszedni az aranytojást tojó tyúkot aztán megint összerakni... *García Maquezt* egyszer megkérdezték, miért ő lett az egyik legismertebb latin-amerikai író? Erre azt válaszolta: azért, mert ő tanult meg írni. És ez fontos mondat. Kolumbiában a csoda lehet, hogy hétköznapi esemény. A bölömbikák éjszakájában az égből öregember ereszkedik alá hatalmas szárnyakkal. A *Száz év magány* pedig maga a mítosz... Afrika is hisz a csodákban, álom és valóság ott sem válik élesen el egymástól. A Harvard egyetem professzora, aki UFO kutatásokkal foglalkozik (megjegyzem, az UFO jelenség a következő horgászatnak lesz egyik jó napirendi pontja), nemcsak azon lepődött meg, hogy Zaire-ban is kis zöld emberkéknek írják le az ufonautákat, hanem azon is, hogy azok jelenlétét mennyire természetesnek gondolják. A görög istenek is lejártak a földi emberek közé, úgyhogy egy-egy találkozásnál időnként tisztázniuk is kellett, ki kicsoda?...

Arra a kérdésre, hogy hol szeretnék élni, melyik országban, azt szoktam válaszolni: ha lehetne, ebben. Itt van például ez a tó. Az egyik partján kisebb domb, apró falusi házacskák hosszú sora, gyümölcsös, a kertben ribizlibokrok, nem messze hatalmas szomorú fűz. Balra a kék Mátra, fölötte hőlégballon – az új státusszimbólum – lebeg, mögöttem a temetődomb, napnyugtakor narancs- és vörösesbarna színekben pompázik, valóban festői látvány. A kapásjelzők mozdulatlanok, legfeljebb néha akad beléjük valami kósza szellő. Pontynak se híre, se hamva, de nem baj: a remény hal meg utoljára, pesszimista ember nem horgászik.

"Az emberek azért boldogtalanok, mert nem tudják, hogy boldogok." Ezt a mondatot az egyik legnagyobb magyar író írta le. Annak a népnek az írója, amely egyes felmérések szerint a világ legpesszimistább nemzete. Igaz, a XX. század története nem valódi sikertörténet, világháborúk, forradalmak, ellenforradalmak, polgárháborúk, deportálások, kitelepítések...

Tudjuk, Mikszáth milyen pontos és kíméletlen látletet adott a századforduló Magyarországról. Milyen kérelhetetlen logikával elemezte szivar- és pipafüstös

tarokkpartik közben, hogyan és miért rohan végzete felé ez az ország. Jobb és szebb idők voltak azok az évek, aranykor?... Nem hiszem...

Horgászom, mert horgászhatok. Béke van, ennek a századnak ritka ajándéka. Nehéz kimondani, de aki ideszületett, a Kárpát-medencébe – mondjuk a centenárium után –, annak mindig számolnia kellett az erőszakos halál lehetőségével. Horgászom, mert horgászhatok. Nem vastüdőben fekszem, nem toló kocsiiban...

Két pontyot fogtam aznap, úgy vittem haza őket, mint valami olimpiai aranyérmeket, megdögönyöztem a tíz hónapos lányom, kiültem a ház elé a padra és nem voltam boldogtalan.

A ló ...